

Pedagogia

Stiinta pozitiva filozofica a educatiei

Educatia nu reprezinta un obiect exclusiv al pedagogiei, ea intrand in sfera de reflectie si a altor stiinte, unele dintre ele fiind de acum constituite, altele aflandu-se intr-un proces de constituire. Fiecare din aceste stiinte abordeaza fenomenul educational dintr-un unghi propriu relevandu-i anumite trasaturi si circumscriindu-i locul in ansamblul celorlalte fenomene sociale. Ca atare, se impune relevarea unghiului de vedere din care pedagogia studiaza educatia. Complexitatea unui asemenea demers rezida in multiplicitatea conexiunilor pe care educatia le are cu celelalte fenomene sociale ce au functie educativa sau cu fenomenele psihice ce pot explica aceste functii.

Avand in vedere particularitatile actiunii educationale putem estima ca pedagogia este o stiinta pozitiva si filozofica in acelasi timp. Orice stiinta pozitiva are in vedere realul concret si urmareste sa surprinda relatiile de tip cauza-efect. Acest real concret este constituit din fapte si fenomene observabile, iar adevarurile la care se ajunge se preteaza verificarii. Ea descrie si explica deci, in limitele demersului metodologic cauza-efect, relatiile si interdependentele dintre elementele existentei reale, concrete. Or, structura interna a educatiei precum si relatiile ei cu alte fenomene se incadreaza cerintelor acestui demers, pedagogia fiind, din acest punct de vedere, o disciplina pozitiva.

Ca domeniu al existentei socioumane, educatia include si elemente contingente, posibile, care nu se supun unei observari si verificari nemijlocite. Este vorba de acele componente care-i imprima actiunii educationale un sens teleologic, depasind granitele unui demers stiintific pozitiv. Prin toate acestea, educatia intra si in sfera demersului filozofic. Reflectiile asupra valorii si implicatiilor finalitatilor actiunii educationale asupra desfasurarii ei ii confera pedagogiei si statutul de stiinta filozofica.

Demarcatia intre cele doua categorii de informatii cu care opereaza pedagogia este relativa. Ponderea oscileaza de la o ramura la alta. Daca pedagogia generala este o ramura preponderent filozofica, pedagogia scolara este preponderant pozitiva, operationala. Cunostintele pozitive genereaza si confirma reflectiile filozofice, dupa cum acestea din urma deschid perspective pentru noi investigatii pozitive.

Specificitatea obiectului impune deci modalitatea abordarii lui. Educatia fiind in acelasi timp o existenta reala si contingenta, in mod inevitabil pedagogia va fi, concomitant, o disciplina pozitiva si filozofica. Suprasolicitarea uneia sau alteia din cele doua atribute conduce spre o abordare pozitiva sau speculativa a educatiei.

Subliniind toate acestea nu am delimitat insa, perspectiva din care pedagogia studiaza fenomenul educational pentru a o diferentia de celelalte stiinte in preocuparile carora intra si educatia.

Fata de aceasta situatie consideram ca perspectiva pedagogica de abordare a educatiei se inscrie in limitele a doua coordonate fundamentale si complementare : cea a finalitatii actiunii educative si cea a tehnologiei realizarii sale. Referitor la coordonata finalitatii, pedagogia vizeaza transpunerea comenzii sociale intr-un sistem de norme si principii pedagogice a caror respectare va asigura formarea acelui tip de personalitate solicitat de conditiile prezente si viitoare ale societatii, in timp ce coordonata cealalta, a tehnologiei, indica modalitati concrete de transpunere in practica a ceea ce este implicat in normele si principiile pedagogice elaborate.

Pedagogia este stiinta care, in conformitate cu propria sa logica, decide asupra finalitatii actiunii educationale, in concordanta cu un sistem de valori sociale, asigurand totodata mijloacele necesare transpunerii in practica a acestei finalitati. Metamorfozarea comenzii sociale in concepte, norme si principii pedagogice, corelata cu posibilitatea tehnologica a infaptuirii lor practice, constituie, deci, viziunea proprie pe care pedagogia o are asupra educatiei, prin care se delimiteaza de celelalte stiinte care au acelasi obiect. Desigur, aceasta viziune se clarifica si se adanceste pe baza datelor pe care ni le ofera toate aceste stiinte cu care pedagogia colaboreaza, fara insa ca prin aceasta sa se produca o substituie de planuri si o restrangere a propriei arii de cuprindere.